

NIȚU IULIAN

EDUCAȚIE SOCIALĂ
MANUAL PENTRU
CLASA A V-A



2026

Școala Cool

Nițu Iulian

**EDUCAȚIE SOCIALĂ:
MANUAL PENTRU CLASA
A V-A**

2026

**Acest manual este realizat în conformitate cu
Programa școlară aprobată prin Ordinul
ministrului
Educației Naționale nr. 3393/28.02.2017.**



**Un proiect Școala Cool
Toate drepturile asupra lucrării aparțin
Școala Cool.
Este interzisă reproducerea integrală sau
parțială a lucrării,
sub orice formă, fără acordul autorului.**

**Pentru comenzi:
Tel.: 0765/343.785
e-mail: office@scoalacool.ro
Site: <http://scoalacool.ro/>**



Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„*Viață-n libertate ori moarte!*” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

CUPRINS

Capitolul I: Formularea de întrebări

Formularea de întrebări	8
Test evaluare	10

Capitolul II: Argumentarea unui punct de vedere personal

1. Argumentarea: Un punct de vedere personal	13
2. Opinia personală. Schimb de opinii	15
3. Stereotipuri. Prejudecăți. Persuasiune	17
Test evaluare	19

Capitolul III: Drepturi și responsabilități ale copilului

1. Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului. Istoric. Principii generale	22
2. Dreptul la identitate	24
3. Dreptul la familie	26
4. Dreptul la educație	28
5. Dreptul la sănătate	30
6. Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării	32
7. Dreptul la protecție socială	34
8. Dreptul la odihnă și vacanță	36
9. Dreptul la viață privată	38
10. Dreptul la opinie și liberă exprimare	40
11. Dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică	42
12. Dreptul la un mediu curat	44
13. Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților	46
Test evaluare	48

CUPRINS

Capitolul IV: Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copiilor

1. Copii aflați în situații de risc	51
2. Instituții guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului	53
3. Organizații interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului	55
Test evaluare	57
Test evaluare finală	58
Dicționar	59
Bibliografie	60

Capitolul I: FORMULAREA DE ÎNTREBĂRI

Competențe generale:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

Competențe specifice:

- 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități.
- 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități.
- 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului.
- 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor.
- 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora.
- 2.3. Realizarea, în echipă, a unui proiect de promovare a drepturilor copiilor pentru investigarea/soluționarea unor probleme specifice.
- 3.1. Exercitarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celuilalt.
- 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi.

Capitolul I: FORMULAREA DE ÎNTREBĂRI

Formularea de întrebări.
Test evaluare.

Formularea de întrebări

1. Întrebările

În fiecare zi aflăm lucruri noi, punând întrebări.

Întrebările au rolul de a obține, prin intermediul răspunsurilor, informații noi, utile, de a completa și de a le clarifica pe cele pe care le ai deja.

2. Clasificarea întrebărilor

Întrebările sunt de două feluri:

I. Închise: vizează răspunsuri scurte, formate dintr-un cuvânt sau două.

Exemple: *Ce faci?; Mergem azi în parc?*

II. Deschise: cer răspunsuri mai detaliate.

Exemple: *Cum ți-ar plăcea să ne petrecem după-amiaza împreună?; Ți dorești să primești astăzi nota zece la ora de Educație Socială?*

Pentru a fi sigur că primești toate informațiile care te interesează poți folosi următoarele întrebări:

Ce?

Cine?

De ce?

Cum?

Când?

Unde?

3. Răspunsurile

Orice răspuns este prilej de noi întrebări.

Răspunsul trebuie să ofere informații clare și precise referitoare la întrebarea adresată.

Când răspunsurile sunt incomplete poți adresa întrebări suplimentare sau poți consulta alte surse (profesori, biblioteca și internetul).

Fișă de lucru: *Formularea de întrebări*

Imaginați-vă o zi fără întrebări! Este ziua în care nu aveți voie să vă mirați și să adresați întrebări. Cum ar fi acea zi? Ce ați pierde? Ce drepturi v-ar fi încălcate? Ce consecințe ar avea această interdicție? Scrieți un text de minim 5 rânduri.

Capitolul II: ARGUMENTAREA UNUI PUNCT DE VEDERE PERSONAL

Competențe generale:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

Competențe specifice:

- 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități.
- 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități.
- 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului.
- 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor.
- 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora.
- 2.3. Realizarea, în echipă, a unui proiect de promovare a drepturilor copiilor pentru investigarea/soluționarea unor probleme specifice.
- 3.1. Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celuilalt.
- 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi.

Capitolul II: ARGUMENTAREA UNUI PUNCT DE VEDERE PERSONAL

- 1. Argumentarea: Un punct de vedere personal.**
 - 2. Opinia personală. Schimb de opinii.**
 - 3. Stereotipuri. Prejudecăți. Persuasiune.**
- Test evaluare.**

Argumentarea: Un punct de vedere personal

1. Definiție

Argument = o demonstrație sau o dovadă care vine în sprijinul unei opinii și are rolul de a clarifica mesajul transmis.

2. Argumentele

Pentru a fi înțeleși de către ceilalți oameni, mesajele pe care le transmitem verbal trebuie să fie clare, complete și **convingătoare**.

Oamenii acceptă mai ușor mesajele care sunt argumentate, clare, complete și au la bază o explicație, o dovadă, o demonstrație.

Argumentele ne ajută:

- a. Să exprimăm gânduri și sentimente față de situații și persoane;
- b. Să ne facem cunoscut punctul de vedere;
- c. Să ne atingem un obiectiv în comunicare;
- d. Să ne clarificăm atât nouă, cât și celorlalți punctele de vedere pe care le transmitem.

Ne putem susține un punct de vedere dacă acesta este argumentat.

Fișă de lucru: Argumentarea: *Un punct de vedere personal*

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Remi a fost găsit de mic copil de un bărbat pe nume Barberin. Acesta l-a luat acasă cu gândul că părinții copilului îl vor căuta, iar el va primi o răsplată. Dar nu așa s-a întâmplat...”

(Hector Malot, *Singur pe lume*)

Exprimați-vă părerea despre fapta prezentată în fragmentul de mai sus, folosind una dintre formulările:

1. În opinia mea

2. Din punctul meu de vedere

3. Eu consider că

4. Unii consideră că.....,
dar eu

Opinia personală. Schimb de opinii

1. Definiții

Opinie = părere, judecată.

Fapt = ceva ce se poate demonstra.

2. Opiniile

Oamenii comunică zilnic, exprimându-și gândurile, sentimentele, dorințele, experiențele, primesc și oferă informații.

A formula o opinie înseamnă a exprima liber ceea ce gândim, simțim sau ce idei avem despre un **fapt**, obiect sau o persoană.

Opinie vs. fapt.

Schimbul de opinii (se recomandă a fi unul argumentat) se poate face între două sau mai multe persoane pe o anumită temă și ne poate ajuta în luarea celor mai bune decizii.

Opiniile se formulează folosind expresii de tipul:

- a. În opinia mea...;
- b. Eu cred că...;
- c. Din punctul meu de vedere...;
- d. Părerea mea este că...;
- e. Eu consider că....

Exemple:

1. Ți-a plăcut filmul pe care l-am vizionat la cinematograful?

Da, a fost foarte interesant pentru că a avut multe momente vesele.

Nu mi-a plăcut, a fost plictisitor!

2. Ai citit cărțile din seria *Narnia*?

Da, mi-au plăcut foarte mult, deoarece personajele centrale sunt copii de vârsta noastră.

Nu mi-au plăcut, mi s-au părut prea lungi.

Fișă de lucru: *Opinia personală. Schimb de opinii*

I. Care dintre următoarele afirmații reprezintă un fapt și care reprezintă o opinie? Alegeți răspunsul corect.

- | | |
|---|--------------------|
| 1. Vacanțele reușite sunt cele petrecute la mare. | Afirmație / Opinie |
| 2. Maria are un frate mai mic. | Afirmație / Opinie |
| 3. București este capitala țării noastre. | Afirmație / Opinie |
| 4. Mama mea face cele mai frumoase fotografii. | Afirmație / Opinie |

II. Scrieți în caiet câte un fapt și câte o opinie despre fiecare dintre următoarele cuvinte: **familie, școală și prieteni.**

Exemplu:

Fapt: Este considerat minor orice persoană sub 18 ani.

Opinie: Prietenul meu este cel mai frumos băiat.

Stereotipuri. Prejudicăți. Persuasiune

1. Stereotipul

Prin stereotip oamenii înțeleg o idee fixă pe care o au despre cineva sau ceva.

Acestea fac parte din moștenirea noastră culturală, fiind transmise de-a lungul timpului, precum tradițiile și obiceiurile.

Exemple: *Toți doctorii scriu indescifrabil (urât); Toate produsele realizate în Germania sunt de cea mai bună calitate.*

2. Prejudicata

Prejudicata este, de cele mai multe ori, rezultatul modului în care am fost educați.

Față de oameni se referă, în general, la diferențele dintre aceștia: rasă, culoarea pielii, religie, etnie, înfățișare și gen.

Ne împiedică să experimentăm, să descoperim lucruri noi, să spunem ce gândim, să ne exprimăm așa cum simțim și să cunoaștem oameni noi.

Exemple: *Oamenii buni la matematică sunt deștepți; Băieții/bărbații care plâng sunt considerați persoane slabe (din punct de vedere emoțional).*

3. Relația stereotip-prejudicată

Stereotipul este ideea fixă pe care o avem despre ceva sau cineva.

Prejudicata exprimă modul de a ne comporta sub influența stereotipului.

Exemple: *Bărbații sunt cei mai buni conducători auto (stereotip); Mă urc cu încredere într-o mașină care este condusă de un bărbat (prejudicată).*

Discriminarea este rezultatul gândirii în stereotipuri și prejudicăți.

4. Persuasiunea

Persuasiunea reprezintă capacitatea de a convinge pe cineva să creadă, să gândească sau să acționeze într-un anumit mod (formă de influențare).

Oamenii se lasă mai ușor de convinși dacă:

- Persoana care transmite mesajul este simpatică;
- Persoana care transmite mesajul se poartă frumos cu ei;
- Află că mulți au procedat asemănător;
- Cel care transmite mesajul are autoritate;
- Află că vor obține mai ușor ceva ce își doresc.

Fișă de lucru: *Stereotipuri. Prejudicăți. Persuasiune*

Stabiliți care dintre afirmațiile de mai jos este un stereotip și care este o prejudicăță:

- | | |
|--|-------------------------|
| 1. Fetele poartă haine roz, băieții poartă haine albastre. | Stereotip / Prejudicăță |
| 2. Bărbații sunt cei mai buni ingineri. | Stereotip / Prejudicăță |
| 3. Dacă plângi înseamnă că ești slab. | Stereotip / Prejudicăță |
| 4. Toate păsările zboară. | Stereotip / Prejudicăță |

EDUCAȚIE SOCIALĂ: Manual pentru clasa a V-a

Test evaluare Argumentarea unui punct de vedere personal

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

- | | |
|---|----------|
| a. Circularitatea și repetarea ideilor sunt condiții ale unei bune argumentări | 4 puncte |
| b. Într-un argument bun, propozițiile nu trebuie să se contrazică între ele | 4 puncte |
| c. Stereotipiile și prejudecățile sunt enunțuri adevărate, cu caracter universal | 4 puncte |
| d. Într-un argument, concluzia se referă la ceea ce susținem, la ceea ce vrem să justificăm | 4 puncte |

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

- | | | |
|---|--|--|
| 1. Susținerea propriilor opinii cu argumente definește: | 5 puncte | |
| a. Stereotipiile și prejudecățile | b. Gândirea critică | c. Persuasiunea și manipularea |
| 2. Stereotipiile și prejudecățile: | 5 puncte | |
| a. Au o încărcătură pozitivă | b. Pot duce la atitudini de respingere | c. Se bazează pe fapte reale, verificate |

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. Persuasiunea este diferită de argumentare prin apelul la ...
b. Dintre argumentare și persuasiune, se spune că este mai mult un ghid de acțiune despre ...
c. Concluzia unui raționament este însoțită, de obicei, de cuvinte precum ...
d. Apelul la informații mincinoase, la forță, la intimidare și la injurii este specific ...

I. 4. Stabiliți corespondența între cele două coloane cu ajutorul săgeților: **12 puncte**

- | | | |
|----------------|---|----------|
| 1. Aptitudine | a. Idee fixă, clișeu | 3 puncte |
| 2. Nonverbal | b. Pricepere, capacitatea de a face ceva | 3 puncte |
| 3. Stereotipie | c. Punct de vedere, părere | 3 puncte |
| 4. Opinie | d. Care se exprimă fără ajutorul cuvintelor | 3 puncte |

Partea a II-a (40 puncte)

Un copil este sancționat pentru o presupusă greșeală, pe baza următoarelor probe:

- a. Părerea unui alt coleg, nesusținută de nici o dovadă;
b. Faptul că a mai fost considerat vinovat pentru o faptă asemănătoare;
c. Faptul că provine dintr-o familie foarte săracă.

Analizați fiecare dintre cele trei probe oferite și precizați dacă este suficientă pentru susținerea vinovăției acestui copil. Motivați pentru fiecare probă în parte.

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Capitolul III: DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI ALE COPILULUI

Competențe generale:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

Competențe specifice:

- 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități.
- 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități.
- 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului.
- 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor.
- 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora.
- 2.3. Realizarea, în echipă, a unui proiect de promovare a drepturilor copiilor pentru investigarea/soluționarea unor probleme specifice.
- 3.1. Exercițarea drepturilor și a responsabilităților în luarea unor decizii personale și de grup, în condițiile respectării drepturilor celuilalt.
- 3.2. Participarea la decizii de grup privind implicarea în promovarea și apărarea propriilor drepturi.

Capitolul III: DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI ALE COPILULUI

- 1. Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului. Istoric. Principii generale.**
 - 2. Dreptul la identitate.**
 - 3. Dreptul la familie.**
 - 4. Dreptul la educație.**
 - 5. Dreptul la sănătate.**
 - 6. Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării.**
 - 7. Dreptul la protecție socială.**
 - 8. Dreptul la odihnă și vacanță.**
 - 9. Dreptul la viață privată.**
 - 10. Dreptul la opinie și liberă exprimare.**
 - 11. Dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică.**
 - 12. Dreptul la un mediu curat.**
 - 13. Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților.**
- Test evaluare.**

Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului.

Istoric. Principii generale

1. Definiții

Ratificare = acțiunea unui stat de a recunoaște și de a adopta un tratat internațional.

Convenție = înțelegere, acord între două sau mai multe state, instituții sau persoane cu privire la anumite probleme.

Discriminare = tratament diferit și nedrept care se manifestă în societate față de unele persoane aflate într-o situație dezavantajată în funcție de anumite criterii (bazate pe excludere și/sau respingere).

2. Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului

1919 - la Londra, Eglantyne Jebb a fondat Salvați Copiii, prima organizație nonguvernamentală care și-a propus să intervină în zonele în care protecția copilului nu a fost aplicată, să combată foametea și să asigure asistență medicală minorilor.

1924 - Liga (Societatea) Națiunilor a adoptat Declarația Drepturilor Copilului.

20 noiembrie 1989 - **ratificarea Convenției** O.N.U. (Organizația Națiunilor Unite) cu privire la Drepturile Copilului (194 de state membre O.N.U. au adoptat documentul).

3. Principii generale ale Convenției

Drepturile copilului sunt clădite pe următoarele principii generale:

- Nediscriminare și egalitate de șanse: toți copiii au aceleași drepturi și trebuie să li se asigure șanse egale (combaterea **discriminării**);
- Interesul superior al copilului: urmărirea celor mai bune interese ale acestuia;
- Viața, supraviețuirea și dezvoltarea: copiii au dreptul la viață și la condiții pentru o dezvoltare sănătoasă;
- Participarea: copiii au dreptul să se exprime și să își facă auzite opiniile.

4. Drepturile fundamentale ale copilului

Dintre drepturile fundamentale ale copilului amintim:

- Dreptul la viață;
- Dreptul la un nume și o naționalitate;
- Dreptul la educație;
- Dreptul de a-și exprima liber ideile;
- Dreptul la îngrijire medicală;
- Dreptul de a fi protejat împotriva oricărei forme de violență, abuz sau neglijență;
- Dreptul la joacă și timp liber.

Fișă de lucru: Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului. Istoric. Principii generale

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Dragă societate, Lumea în care trăiesc copiii ar trebui să fie cea mai frumoasă dintre lumile posibile. Pentru copii, lumea trebuie să fie deschisă. Copiii sunt vulnerabili și au nevoie de protecție. Pentru că nu au experiență, trebuie ajutați, trebuie sprijiniți și încurajați să se mire și să se descopere, să se ridice atunci când se împiedică. Să se educe cu bucurie dincolo de orice discriminare, de orice teamă, dincolo de abuzurile de orice fel. Ei trebuie să știe că lumea va fi și mai bună dacă își vor urma propriile lor interese.”

(Scrisoare deschisă sau Ce ar fi scris Eglantyne Jebb societății din secolul al XXI-lea)

Adresați și voi o scrisoare deschisă celorlalți copii (minim 10 rânduri), în care să le vorbiți despre unul dintre principiile *Convenției cu privire la Drepturile Copilului* și în care să încercați să îi convingeți cât de importantă este respectarea acestuia de către toți copiii.

Dreptul la identitate

1. Definiții

Naționalitate = apartenența unei persoane la o anumită națiune; cetățenie.

Autorități ale statului = organe ale puterii de stat competente să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu.

2. Despre identitate

Din momentul înregistrării nașterii, copilului i se garantează dreptul la un nume, la o **naționalitate**, toate acestea fiind părți ale identității sale (sunt înregistrate de către **autoritățile statului**).

Cunoașterea identității personale depinde, în copilărie, de persoanele din jurul nostru, în special de părinți, care iau primele decizii privitoare la conturarea identității copiilor.

3. Identitatea personală

Identitatea personală reunește date individuale (cod numeric personal, grupă sanguină, nume și prenume, naționalitate și gen), imaginea de sine (ceea ce credem despre trăsăturile noastre fizice și morale), stima de sine (respectul pe care îl avem față de noi înșine) și felul în care ne comportăm în anumite situații.

Fiecare persoană face parte, pe parcursul vieții, din unul sau mai multe grupuri în cadrul cărora îndeplinește unul sau mai multe roluri: familie, școală, grup de prieteni și colegi de muncă.

La nivel global, o treime dintre copiii cu vârsta până în cinci ani nu sunt înregistrați la momentul nașterii lor ca urmare a: sărăciei, educației precare, izolării, războiului și fenomenului migrației.

Fișă de lucru: *Dreptul la identitate*

Încercați să răspundeți la următoarele întrebări. Comparați apoi răspunsurile cu cele ale colegului sau colegei de bancă:

1. Un copil are propria sa identitate la naștere sau o primește prin completarea certificatului de naștere?
2. Numele este singura formă de a recunoaște identitatea unei persoane în cadrul unui grup?
3. Pierderea certificatului de naștere înseamnă pierderea identității sau doar a documentului prin care puteți face dovada acesteia?

Dreptul la familie

1. Definiție

Adopție = acțiunea legală prin care o persoană sau o familie crește și educă un copil, acesta beneficiind de toate drepturile pe care le are și un copil biologic.

2. Despre familie

Familia reprezintă un grup de persoane, adulți (părinții au rol în creșterea, îngrijirea și educația copiilor) și copii, care trăiește respectând norme și valori și care are la bază relații de rudenie.

U.N.I.C.E.F. (din limba engleză: *United Nations International Children's Emergency Fund* = „Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite”), o organizație din cadrul O.N.U., prin programele sale, Copilăria pentru copii și Familia, oferă asistență umanitară pentru dezvoltarea copiilor și mamelor lor din întreaga lume.

3. Dreptul la familie al copilului

Orice copil are dreptul:

- a. De a trăi cu părinții săi (naturali sau **adoptivi**), cu excepția situațiilor în care se decide de către instituții abilitate (direcții de protecție a copilului și judecători) că acest lucru nu este în interesul superior al copilului;
- b. De a-și menține legăturile cu ambii părinți, dacă este separat de unul din aceștia sau de amândoi.
- c. Are dreptul de a părăsi orice țară și de a intra în propria țară în scopul reunirii familiei.

Fișă de lucru: *Dreptul la familie*

Copiii le datorează părinților iubire, respect, ascultare, recunoștință și chiar ajutor. Există uneori situații în care copilul nu trebuie să manifeste o supunere totală față de ideile, îndrumările sau sfaturile părinților.

Mariei, o fetiță din clasa a VIII-a, îi plăcea să picteze și participa la toate concursurile de pictură, fiind de cele mai multe ori premiată. Ea și-ar fi dorit să se înscrie în clasa a IX-a la un liceu cu profil artistic, unde ar fi putut să își dezvolte talentul. Părinții nu au fost de acord cu această opțiune, motivând că ceea ce va învăța acolo nu o va ajuta în viață.

Dacă ați fi în locul Mariei ce argumente le-ați aduce părinților pentru a vă putea înscrie la liceul de artă?

Dreptul la educație

1. Despre educație

Oamenii au nevoie să învețe pentru a se adapta mediului în care trăiesc (fapt care i-a ajutat de-a lungul istoriei să își procure hrană, adăpost și să se ferească de pericole).

Cu timpul, învățarea a condus la descoperirea unor noi resurse și la invenții menite să ne ajute în viața cotidiană (există școli specializate pe domenii de activitate, care îi pregătesc pe oameni pentru profesii diverse).

În anul 1994, U.N.E.S.C.O. (din limba engleză: *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* = „Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură”) a stabilit Ziua Mondială a Educației, 5 octombrie.

2. Dreptul la educație

Omul învață pe întreg parcursul vieții sale, în familie, în comunitate sau în școală.

Educația îi permite omului să își dezvolte gândirea, inteligența, deprinderile, să se adapteze la mediul înconjurător, să ia decizii potrivite pentru prezentul și viitorul său.

Școala reprezintă un mediu caracterizat de norme (reguli), valori și modele de comportament menite să îl ajute pe elev să devină conștient de sine și de rolul său în cadrul unui grup.

Instituția școlară este locul în care elevul, cu sprijinul profesorilor săi, își dezvoltă cunoștințe și priceperi, realizând obiectivele de învățare adecvate potențialului său.

Fișă de lucru: Dreptul la educație

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Najat Vallaud-Belkacem este un demnitar francez, specialist în educație, drept și științe sociale, ministru al educației în perioada 2014-2017. În copilărie, Najat a locuit într-un sat din Maroc, a avut grijă de caprele familiei sale și și-a ajutat bunicul la treburile casei. Tatăl fetei a emigrat în Franța ca muncitor în construcții pentru a își putea susține familia. La vârsta de 5 ani, micuța a ajuns în Franța alături de familia sa. Profesorii săi o descriu pe cea care avea să devină ministrul educației în Guvernul francez ca fiind curioasă, iubitoare de cărți și foarte determinată. Și-a plătit singură studiile universitare la Paris, lucrând ca asistent juridic. ”

(Ziarul Național, articolul *Poveste inspirațională de viață: De la fetița păstor, la Ministru al Educației*)

1. Identificați aspectele personale care au ajutat-o pe Najat să își atingă obiectivele privind propria educație.
2. Prezentați cum poate contribui sistemul educațional la dezvoltarea personală și profesională a fiecărui individ.

Dreptul la sănătate

1. Dreptul la sănătate

Sănătatea este o stare de bine fizică (sănătatea corpului), psihică (sănătatea mintală) și socială (relații armonioase cu ceilalți):

a. Sănătatea fizică: presupune să avem un corp sănătos, având o alimentație corectă, bogată în fructe și legume proaspete, practicând sporturi și ieșiri în aer liber;

b. Sănătatea psihică: presupune să ne simțim bine cu noi înșine și cu ceilalți, pentru a putea face astfel față situațiilor la care suntem expuși în fiecare zi, învățând să ne gestionăm emoțiile;

c. Sănătatea socială: presupune capacitatea de a iniția și de a dezvolta relații cu alte persoane, prin interacțiunea cu ceilalți.

2. Importanța dreptului la sănătate

Pentru a sublinia importanța dreptului la sănătate a fost înființată O.M.S. (Organizația Mondială a Sănătății), organism internațional ce are rolul de a identifica strategii de combaterea a bolilor, cu scopul menținerii în cea mai bună stare a sănătății populației globale.

Importanța dreptului la sănătate este recunoscută și prin numeroasele acte în care acesta se regăsește:

- a. Constituția Organizației Mondiale a Sănătății;
- b. Pactul internațional asupra drepturilor economice, sociale și culturale ale omului (articolul 12);
- c. Convenția O.N.U. cu privire la Drepturile Copilului (articolul 24);
- d. Carta Socială Europeană;
- e. Declarația Universală a Drepturilor Omului;
- f. Constituția României (articolul 34).

Fișă de lucru: *Dreptul la sănătate*

Completați *Fișa sănătății*. Discutați împreună cu ceilalți colegi de clasă și identificați și alte puncte care ar trebui să se regăsească pe o astfel de fișă. Motivați-vă propunerile!

1. Numele și prenumele:
2. Vârsta:
3. Înălțimea:
4. Greutatea:
5. Medicul de familie:
6. Medicul pediatru:
7. Fructul preferat:
8. Mâncarea preferată:
9. Ora de culcare:
10. Numărul de ore de somn pe zi:
11. Sportul preferat:
12. Sportul practicat:

Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării

1. Definiție

Bullying = comportament repetitiv de ostilitate/de excludere și de luare în derâdere a cuiva, de umilire.

2. Dreptul la protecție împotriva violenței

Toți copiii au dreptul de a fi protejați împotriva violenței, exploatării și abuzului, dar cu toate acestea, milioane de copii din întreaga lume suferă din aceste cauze în fiecare zi.

Violența se referă la diversele tipuri de rele tratamente aplicate copilului care produc vătămarea sănătății acestuia și care îi pun în pericol dezvoltarea, demnitatea și uneori chiar viața (în mediul familial, în cel școlar - **bullying**, în mediul online sau pe stradă, de către persoane cunoscute - părinți, alți membri ai familiei, cadre didactice, alți copii).

3. Forme ale violenței



Abuzul, neglijarea, exploatarea și traficul de copii constituie forme de violență asupra copilului și sunt sancționate prin lege.

Violența are consecințe imediate și pe termen lung asupra sănătății și dezvoltării copilului (doar o mică parte a actelor de violență sunt raportate și investigate).

Copiii sunt puși adesea în situația de a se proteja singuri de efectele comportamentelor agresive ale celor din jur (evitarea situațiilor conflictuale și integrarea într-un grup de prieteni îi pot ajuta pe elevi să se protejeze de agresivitate în mediul școlar).

Fișă de lucru: Dreptul la protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

Mihaela este elevă în clasa a VI-a. Colegii spun despre ea că, în clasa a V-a, învăța bine, era veselă și își făcuse mulți prieteni. La începutul clasei a VI-a s-a schimbat destul de mult: este tristă, vorbește mai puțin, când este întrebată de ce este supărată spune că are dureri de cap sau de stomac și că vrea să fie lăsată în pace. Nu este atentă la ore, a început să ia note mici și să uite să își facă temele. În recreații se retrage într-un colț și se uită în telefonul mobil. Părinții ei nu au participat la nici o ședință cu părinții. Andreea, cea mai bună prietenă, a încercat să afle cauza supărărilor ei. I-a răspuns că va trebui să renunțe la școală pentru că mama și tatăl ei se ceartă în fiecare zi și se plâng că nu au bani și nu vor putea să o țină la școală. Tatăl Mihaelei a rămas șomer și a început să consume alcool. Într-o seară, când mama i-a reproșat că a băut, în loc să își caute de lucru, a lovit-o și a început să arunce cu lucruri prin casă. Mihaela a fugit în grădina casei și a stat ascunsă până când nu s-au mai auzit zgomote. Când s-a întors în casă tatăl ei dormea, iar mama plângea. Andreea s-a gândit că trebuie s-o ajute pe Mihaela.

1. Care sunt formele de violență la care a fost supusă Mihaela?
2. Cum au modificat aceste forme de violență comportamentul Mihaelei?
3. Ce credeți că a simțit Mihaela în fața violenței tatălui?
4. Cine ar trebui să o ajute pe Mihaela?

Dreptul la protecție socială

1. Definiții

Alocație financiară = sumă de bani emisă de către stat cu scopul de a sprijini o categorie de persoane.

Persoană defavorizată = persoană care întâmpină dificultăți în respectarea unui drept.

2. Dreptul la protecție socială

În România, măsurile de protecție și de asistență socială sunt asigurate de D.G.A.S.P.C. (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului), printr-un departament care cuprinde următoarele servicii:



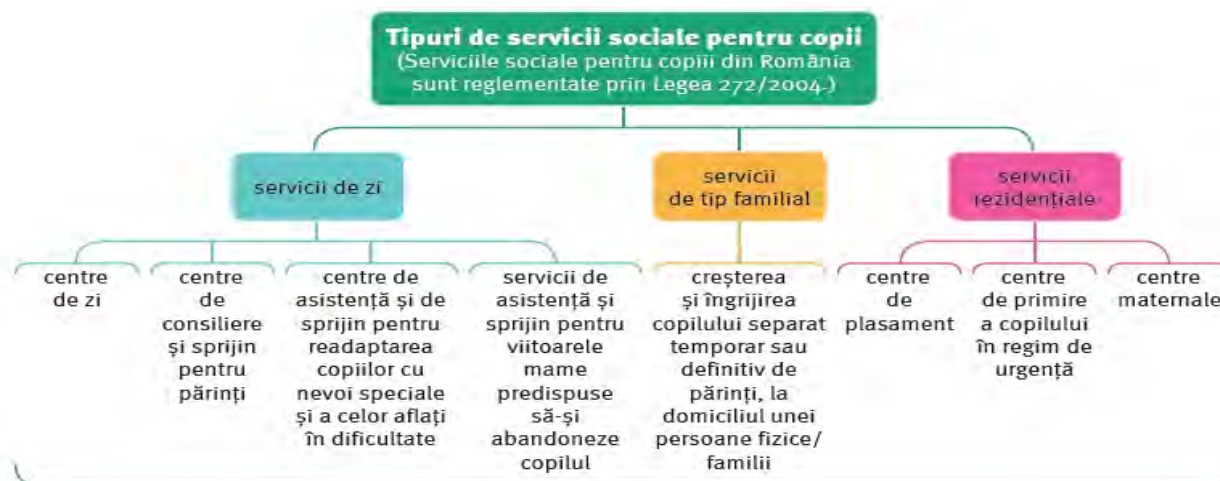
Părinților și oricărei alte persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura condițiile de viață necesare în vederea dezvoltării acestuia.

Autoritățile administrației publice locale trebuie să îi sprijine pe părinți în realizarea obligațiilor ce le revin cu privire la copil (**alocații financiare**).

3. Tipuri de servicii sociale

Instituțiile administrației publice trebuie să dezvolte și să asigure servicii accesibile și de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului.

Serviciile sociale oferite de statul român sunt completate prin activitatea unor organizații nonprofit, care urmăresc prin programele lor acordarea de sprijin suplimentar copiilor aflați în dificultate (persoane defavorizate).



Fișă de lucru: *Dreptul la protecție socială*

Formulați minim trei argumente în favoarea următoarei opinii:

„Protecția Copilului trebuie să îi identifice pe toți copiii care au nevoi speciale și să ia măsuri pentru a îi ajuta”.

Dreptul la odihnă și vacanță

1. Dreptul la odihnă

Principiul numărul 7 din *Declarația Drepturilor Copilului* (1959) precizează următoarele:

„a. Copilul are dreptul să beneficieze de învățământ gratuit și obligatoriu, cel puțin în cadrul ciclului primar. Copilul va primi o educație care să îi stimuleze cultura generală și să îl ajute, pe baza unor șanse egale, să își dezvolte capacitățile, judecata individuală și simțul de responsabilitate morală și socială și să devină un membru util al societății;

b. Interesul superior al copilului va fi principiul de bază după care se vor ghida cei care sunt responsabili de educația și îndrumarea copilului; această responsabilitate aparține în primul rând părinților copilului;

c. Copilul va avea toate oportunitățile pentru joacă și recreere, care vor avea aceleași scopuri ca și educația; societatea și autoritățile publice vor face tot ce le stă în putință pentru a stimula exercitarea acestui drept.”

2. Vacanța școlară

Vacanța este timpul de odihnă acordat elevilor, în care organismul se recuperează fizic și psihic după o perioadă lungă de efort.

Durata anului școlar în lume



Fișă de lucru: *Dreptul la odihnă și vacanță*

Potrivit site-ului de știri www.gandul.info, „*Opt din zece copii români au cont pe rețelele de socializare*”. Alte statistici ne informează că un sfert dintre adolescenți stau pe rețelele de socializare sau se joacă on-line în timpul liber. Există părerea că acest mod de a petrece timpul liber poate fi periculos.

1. De ce credeți că intrarea pe rețelele de socializare și jocurile on-line sunt considerate riscante?
2. Care este opinia voastră despre petrecerea timpului liber doar pe internet?
3. Ce drepturi și ce responsabilități aveți în mediul on-line?
4. Ce responsabilități credeți că au părinții în această situație?

Dreptul la viață privată

1. Definiții

Intimitate = cerc restrâns, personal.

Imixtiune = amestec nemotivat și nedorit în treburile altuia.

2. Dreptul viață privată

Dreptul la respectarea vieții private reprezintă dreptul la **intimitate**, de a trăi așa cum îți dorești, dincolo de privirile indiscrete ale celorlalți, în liniștea propriei familii și a spațiului personal.

Noțiunea de viață privată reprezintă viața intimă a fiecărei persoane desfășurată în spațiu privat: numele, fotografia (imaginea), adresa, numărul de telefon, seria și numărul pașaportului, a cărții de identitate, C.N.P.-ul (Codul Numeric Personal) și adresa de e-mail sunt date cu caracter personal.

Spațiul privat/personal este definit ca un spațiu propriu, intim, în care tu alegi pe cine inviți și în care trăiești după propriile tale reguli (de exemplu: casa ta, camera ta, curtea ta).

Dreptul la viața privată garantează secretul corespondenței: scrisori, conversație telefonică, trimiterea sau primirea de email-uri (citirea corespondenței adresate unei altei persoane este o **imixtiune** în viața privată a acesteia).

3. Spațiul public

Spațiul public este acel spațiu în care oricine are acces (de exemplu: străzi, parcuri, stații de metrou, spitale, școli și magazine).

Chiar și atunci când ești într-un spațiu public, ai dreptul la viață privată, deoarece ceea ce faci în spațiul public ține tot de viața ta privată (exemplu: ești la magazin, scopul cu care ai mers și ce faci acolo nu privește pe nimeni, doar pe tine).

Dreptul la viață privată: se referă mai degrabă la acțiunile unei persoane decât la locurile în care aceasta se află la un moment dat. Acest drept trebuie respectat în orice spațiu public în care acea persoană se află (sunt interzise fotografierea și înregistrarea unei persoane, publicarea datelor de identificare, a datelor de contact sau intrarea pe proprietatea unei persoane fără acordul acesteia).

Fișă de lucru: Dreptul la viață privată

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

Mihai a primit un telefon mobil de la părinții săi. George, colegul lui, i-a luat telefonul mobil fără să îi ceară voie, iar timp de 10 minute, a arătat și altor copii conversațiile dintre Mihai și prietenii săi din mediul on-line.

1. Ce puteți spune despre comportamentul lui George?
2. Ce trebuie să afle George despre dreptul la viață privată?
3. Care pot fi consecințele unui astfel de comportament pentru cel care îl manifestă, dar și pentru cei din jur?

Dreptul la opinie și liberă exprimare

1. Libertatea de exprimare

Libertatea de exprimare reprezintă un drept fundamental al oricărei persoane de a spune ceea ce gândește (fără aceasta nu am putea vorbi de schimburi de idei, de opinii și de informații, nu am putea face alegeri).

Lucrurile pe care decidem să le spunem, activitățile pe care le facem, hainele pe care le purtăm, locurile în care mergem, reprezintă diverse moduri în care ne exprimăm (asupra tuturor acestor aspecte avem dreptul la opinie, dreptul de a ne face auziți și de a fi ascultați).

Copiii au dreptul să își exprime liber ideile și punctele de vedere în toate problemele care îi privesc, iar adulții din jurul lor au obligația de a le permite și de a îi încuraja să facă aceste lucruri.

2. Responsabilitățile dreptului la opinie

Ca orice alt drept, cel referitor la opinie este însoțit de niște responsabilități precum respectarea regulilor de comportament, acceptarea și tolerarea opiniilor diferite.

De multe ori opiniile noastre nu coincid cu ale celor din jur, și de aceea avem responsabilitatea să dăm ocazia celui alt să își expună punctul de vedere, să ascultăm ceea ce spune, să îl respectăm, să îi răspundem civilizată și politicos.

Fișă de lucru: *Dreptul la opinie și liberă exprimare*

I. Transcrieți și completați spațiile punctate:

1. Ne putem spune despre orice subiect, cu condiția să nu jignim alte persoane.
2. Respectarea demnității unei persoane presupune respectarea dreptului la exprimare a acesteia.
3. Adulții au de a permite copiilor să se facă auziți.

II. Enumerați trei aspecte ale vieții școlare care vă afectează și asupra cărora ați vrea să vă pronunțați.

Dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică

1. Dreptul la asociere

Libertatea de asociere presupune dreptul indivizilor de a se asocia în vederea protecției unor interese comune, prin formarea unei entități colective.

Statele democratice respectă drepturile cetățenilor la întruniri publice și private, respectarea acestui drept reprezentând o condiție prin care cetățenii se asigură că statul garantează exercitarea celorlalte drepturi și libertăți.

Copilul are dreptul la libertate de asociere, în structuri formale (un grup de persoane, cu organizare permanentă, care desfășoară activități pe baza unui set de reguli scrise în vederea atingerii unui scop comun) și informale (un grup de persoane constituit spontan în vederea atingerii unui scop comun), precum și dreptul la libertatea de întrunire pașnică, în limitele prevăzute de lege.

2. Libertatea de întrunire pașnică

Libertatea de întrunire, alături de libertatea de exprimare, ocupă un loc important în sistemul Convenției europene.

Protecția libertății de întrunire pașnică presupune asigurarea libertății schimbului de idei și a manifestărilor colective (privește atât întrunirile private, cât și pe cele publice).

Fișă de lucru: *Dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică*

Copiii au dreptul de a se întâlni cu alți copii, de a se implica în diferite activități în grupuri, de a organiza și participa la manifestări și întruniri pașnice, cu condiția ca acestea să nu încalce drepturile celorlalți.

1. Ați participat la întruniri cu copii de vârsta voastră sau de vârstă apropiată?
2. Ce v-a determinat să participați la acele evenimente colective?
3. Dați exemple de situații în care copiii se pot asocia în vederea atingerii unor scopuri comune.

Dreptul la un mediu curat

1. Mediul înconjurător

Mediul (numit și mediul înconjurător sau mediul natural) se referă la totalitatea condițiilor naturale de pe Pământ în care evoluează ființele sau lucrurile.

Dintre aceste condiții fac parte atmosfera, temperatura, lumina, relieful, apa și solul, precum și celelalte ființe și lucruri.

2. Protecția mediului

Pentru a proteja mediul înconjurător putem face gesturi simple, cum ar fi să nu aruncăm deșeurile decât în locuri special amenajate și să îi încurajăm pe cei din jurul nostru să facă același lucru.

Dacă vom trata cu neatenție sau indiferență mediul, vom suferi cu toții consecințele poluării (cu efecte grave asupra aerului, apei, solului, sănătății și vieții noastre cotidiene).

Fișă de lucru: *Dreptul la un mediu curat*

Primăria localității în care trăiți intenționează să organizeze o consultare cu societatea civilă pe tema: „*Protecția mediului înconjurător*”. Sunteți invitați la această dezbatere și trebuie să vă expuneți opinia. Stabiliți care sunt problemele cu care se confruntă comunitatea în care trăiți. Ce propuneri ați face pentru îmbunătățirea calității mediului înconjurător? Exprimați-vă părerea într-un text de minim 10 rânduri.

Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților

1. Exercițarea drepturilor

Principalele drepturi pe care un copil le are în mediul școlar sunt următoarele:

- a. Dreptul la educație;
- b. Dreptul la asigurarea sănătății;
- c. Dreptul la protecție împotriva violenței;
- d. Dreptul la gândire, conștiință și religie;
- e. Dreptul la opinie și liberă exprimare;
- f. Dreptul la asociere și libertatea de întrunire pașnică;
- g. Dreptul la odihnă și vacanță.

Școala are responsabilitatea de a le asigura tuturor copiilor un mediu de dezvoltare favorabil, fără discriminare, în care să le fie respectate unicitatea și demnitatea.

2. Asumarea responsabilităților

Școala reprezintă unul dintre locurile în care copiii află despre drepturile lor, în care au ocazia să și le exercite și în care învață să își asume responsabilități, prin implicarea în promovarea propriilor drepturi, asumarea responsabilităților asociate fiecărui drept și participarea la viața școlară.

Participarea începe în colectivul de elevi, extinzându-se treptat la viața întregii școli, prin stabilirea unor reguli comune și urmărirea aplicării lor, sesizarea nedreptăților și propunerea de soluții de intervenție, cooperarea în realizarea sarcinilor școlare, inițiativele de realizare a activităților extrașcolare (prin intermediul Consiliului Elevilor).

Fișă de lucru: *Modalități de exercitare a drepturilor și de asumare a responsabilităților*

Realizați un afiș prin care să promovați trei drepturi ale copilului. Puteți adăuga fotografii, desene și mesaje sugestive. Afișele vor fi prezentate în fața colegilor.

Test evaluare
Drepturi și responsabilități ale copilului

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

- | | |
|--|----------|
| a. Copiii au dreptul la îngrijire medicală gratuită | 4 puncte |
| b. Copiii nu trebuie să-și facă ordine în cameră | 4 puncte |
| c. Nici un copil nu poate fi fotografiat fără acordul în scris al părinților săi | 4 puncte |
| d. Copiii au dreptul de a refuza să meargă la școală..... | 4 puncte |

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

1. Potrivit Convenției O.N.U. pentru Drepturile Copilului, copilul este o ființă umană mai mică de: 5 puncte
- | | | |
|-----------|-----------|-----------|
| a. 14 ani | b. 18 ani | c. 16 ani |
|-----------|-----------|-----------|
2. Convenția O.N.U. pentru Drepturile Copilului a fost adoptată în anul ... și ratificată de România în anul: 5 puncte
- | | | |
|--------------|--------------|--------------|
| a. 1990-1991 | b. 1989-1990 | c. 1988-1990 |
|--------------|--------------|--------------|

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. Atât copiii, cât și adulții au drepturi, dar și ...
- b. România a ratificat Convenția Europeană a Drepturilor Copilului în anul ...
- c. Principiul interesului superior al copilului se referă la faptul că în toate acțiunile referitoare la un copil ...
- d. Numărul unic european de asistență pentru copii este ...

I. 4. Stabiliți corespondența între cele două coloane cu ajutorul săgeților: **12 puncte**

- | | | |
|---|--------------------------------|----------|
| 1. Dreptul la educație | a. Păstrăm legătura cu rudele | 3 puncte |
| 2. Dreptul la identitate | b. Îi respectăm pe părinți | 3 puncte |
| 3. Dreptul la familie | c. Suntem atenți la pericole | 3 puncte |
| 4. Dreptul la securitate și protecție socială | d. Ne pregătim zilnic lecțiile | 3 puncte |

Partea a II-a (40 puncte)

Alcătuți un text de 15-20 rânduri, în care să argumentați dacă sunteți pro sau contra expresiei populare „*Nevoia învață pe om și nuiăua pe copil*”. Menționați:

- a. Trei argumente pro sau contra;
- b. Cum putem acționa pentru a convinge opinia publică de incorectitudinea acestei credințe populare.

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Capitolul IV: RESPECTAREA, APĂRAREA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPILOR

Competențe generale:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.

Competențe specifice:

- 1.1. Manifestarea interesului pentru formularea de întrebări cu privire la propriile drepturi și responsabilități.
- 1.2. Formularea unor opinii, explicații, argumente simple pentru promovarea propriilor drepturi și responsabilități.
- 1.3. Raportarea critică la opiniile, explicațiile și argumentele formulate de alte persoane în contextul unor dezbateri privind asigurarea și promovarea drepturilor copilului.
- 2.1. Formularea unor probleme care vizează drepturile copilului, ca punct de plecare în rezolvarea lor.
- 2.2. Identificarea, prin lucru în echipă, a unor măsuri de intervenție posibile pentru cazuri semnalate de încălcare a drepturilor copilului sau de promovare a acestora.
- 2.3. Realizarea, în echipă, a unui proiect de promovare a drepturilor copiilor pentru investigarea/soluționarea unor probleme specifice.

Capitolul IV: RESPECTAREA, APĂRAREA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPILOR

- 1. Copii aflați în situații de risc.**
 - 2. Instituții guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului.**
 - 3. Organizații interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului.**
- Test evaluare.**

Copii aflați în situații de risc

1. Definiție

C.E.S. (cerințe educaționale speciale) = reprezintă necesități educaționale suplimentare, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite dizabilități sau tulburări.

2. Situații de risc

Situațiile de risc care pot conduce la defavorizarea și marginalizarea copiilor sunt următoarele:

a. Sărăcia și condițiile precare de dezvoltare: în anul 2012, se aprecia că mai mult de jumătate dintre copiii din România (52.2%) s-au aflat în risc de sărăcie sau excluziune socială;

b. Mediile sociale defavorizate: sunt caracterizate printr-o educație deficitară a copiilor și prin lipsa valorilor culturale (copiii sunt predispuși la comportamente de risc precum consumul de alcool și droguri, săvârșirea de infracțiuni, abandonul școlar);

c. Dizabilitatea: reprezintă o afecțiune fizică sau mentală care limitează activitatea persoanelor (în România există programe de recuperare și sprijin educațional pentru copiii cu dizabilități și **C.E.S. (cerințe educaționale speciale)**, care au rolul de a facilita adaptarea acestora în mediul școlar și profesional);

d. Grupuri etnice minoritare: caracterizează populații cu o altă limbă, naționalitate, religie sau cultură, dar cu un stil de viață diferit de cel al populației majoritare din punct de vedere numeric.

Fișă de lucru: *Copii aflați în situații de risc*

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„*Hope and Homes for Children*“ este o fundație al cărei obiectiv este închiderea tuturor centrelor de plasament (orfelinate) din România și integrarea copiilor abandonați în familiile asistenților maternali până în anul 2027. Un alt scop al fundației este susținerea familiilor sărace pentru a nu își abandona copiii.

1. De ce credeți că este important pentru copiii abandonați să fie crescuți într-o familie?
2. Cum considerați că se simt familiile care sunt în situația de a își abandona copiii?

Instituții guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului

1. Definiții

Guvern = instituție centrală a administrației de stat care reprezintă puterea executivă (aplică legile).

Instituție guvernamentală = organizație care desfășoară o activitate de interes național aflată în subordinea guvernului.

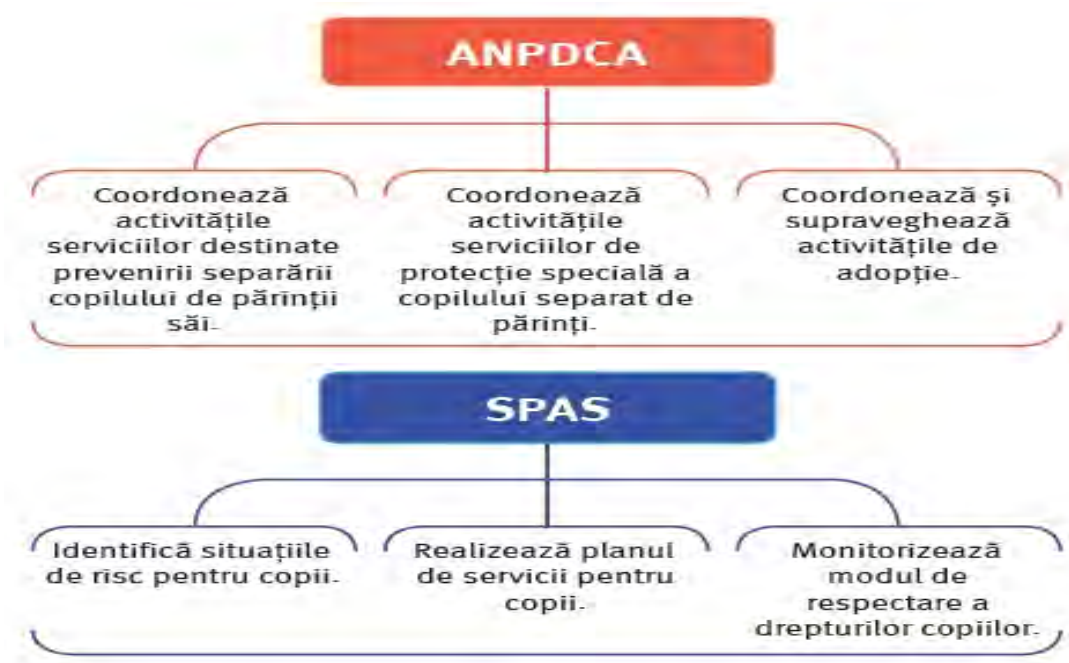
2. Statul și respectarea drepturilor copilului

Rolul principal în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului revine statului (prin intermediul **guvernului**), având rolul și datoria de a elabora și implementa legislația privind securitatea și protecția socială a copiilor, precum și de a aloca resursele necesare aplicării acesteia. România are o legislație aliniată cerințelor europene și internaționale, însă mai are de făcut pași importanți pentru transpunerea în practică a tuturor măsurilor.

3. Instituții guvernamentale

Pe lângă D.G.A.S.P.C. (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului), care funcționează în toate județele țării și în Municipiul București, alte instituții guvernamentale implicate în protecția copiilor sunt A.N.P.D.C.A. (Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție) și S.P.A.S. (Serviciile Publice de Asistență Socială).

Serviciile Publice de Asistență Socială funcționează la nivelul comunelor și orașelor și colaborează cu D.G.A.S.P.C. în domeniul protecției copilului și transmit acesteia date și informații.



Fișă de lucru: *Instituții guvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului*

Redactați o scrisoare (minim 15 rânduri) către autoritățile locale cu privire la amenajarea unui loc de joacă public pentru asigurarea dreptului la joc și activități recreative.

Organizații interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului

1. Definiție

O.N.G. (Organizații neguvernamentale) = instituții care apar dintr-o nevoie a membrilor societății și care își desfășoară activitatea independent de instituțiile guvernului.

Voluntariat = activitate desfășurată în folosul altor persoane sau al societății fără a urmări un câștig material.

2. Organizații interguvernamentale

Organizația interguvernamentală este o formă de asociere între state în baza unui tratat, care urmărește scopuri comune și care are organe speciale proprii, îndeplinind funcții particulare în interiorul organizației.

Instituțiile interguvernamentale care adoptă măsuri în scopul protejării și respectării drepturilor copilului din Uniunea Europeană și la nivel global sunt următoarele:

- a. Consiliul Europei;
- b. Organizația Națiunilor Unite.

3. O.N.G. (Organizații neguvernamentale)

Societatea civilă este formată din cetățeni asociați în diferite forme de organizare, care își apără interesele comune pe bază de **voluntariat**, cele mai cunoscute forme de organizare ale societății civile sunt O.N.G.-urilor (organizații neguvernamentale).

Rolul societății civile este de a contribui, prin intermediul organizațiilor neguvernamentale, și în colaborare cu instituțiile specializate ale statului, la ameliorarea problemelor sociale.

O.N.G.-urile cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului își desfășoară activitatea în diferite domenii, oferind servicii sociale privind educația, sănătatea, prevenirea consumului de droguri și a delincvenței juvenile și asigură centre pentru copiii aflați în dificultate.

Cele mai importante O.N.G.-uri care activează în România pentru apărarea și respectarea drepturilor copilului sunt următoarele: Salvați Copiii România, U.N.I.C.E.F. România, Asociația OvidiuRO, S.O.S. Satele Copiilor România și Asociația Telefonul Copilului.

Fișă de lucru: *Organizații interguvernamentale și neguvernamentale cu rol în respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copilului*

Imaginați-vă că reprezentații unei O.N.G. care urmărește promovarea și apărarea drepturilor copilului v-ar cere sprijinul, ca voluntar. Întocmiți o listă de minim cinci acțiuni la care ați putea participa în această calitate.

EDUCAȚIE SOCIALĂ: Manual pentru clasa a V-a

Test evaluare

Respectarea, apărarea și promovarea drepturilor copiilor

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

- a. Organizațiile neguvernamentale dețin controlul asupra propriilor decizii și acțiuni 4 puncte
- b. Organizațiile neguvernamentale formează cel mai important segment al societății civile 4 puncte
- c. Organizațiile neguvernamentale nu pot organiza dezbateri cu privire la măsurile guvernului 4 puncte
- d. Cele mai simple forme de organizații neguvernamentale sunt uniunile și federațiile 4 puncte

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

- 1. Care dintre următoarele acțiuni nu poate fi realizată de o organizație neguvernamentală: 5 puncte
 - a. Promovarea drepturilor copilului
 - b. Dezbateri ale unei legi
 - c. Adoptarea unei legi
- 2. Care dintre următoarele instituții este o organizație neguvernamentală: 5 puncte
 - a. Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
 - b. Ministerul Educației Naționale
 - c. Asociația Telefonul Copilului

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. Instituția care are ca atribuție fundamentală adoptarea legilor este ...
- b. Asistența suplimentară din partea profesorului de sprijin este o formă de ...
- c. Etichetarea, marginalizarea, abandonul școlar, respingerea sunt riscuri pentru copiii cu ...
- d. Unul dintre domeniile de acțiune ale organizațiilor neguvernamentale este ...

I. 4. Stabiliți corespondența între cele două coloane cu ajutorul săgeților: **12 puncte**

- | | | |
|--|---|----------|
| 1. Educație incluzivă | a. Formă de educație bazată pe integrarea copiilor cu CES | 3 puncte |
| 2. Organizație neguvernamentală | b. Autoritatea centrală a statului, exercită puterea executivă | 3 puncte |
| 3. Guvern | c. Organizație care nu aparține guvernului și nu îl reprezintă | 3 puncte |
| 4. Cerințe educaționale speciale (CES) | d. Cerințe educaționale derivate dintr-o deficiență de învățare | 3 puncte |

Partea a II-a (40 puncte)

V-ați propus să înființați o organizație neguvernamentală care să aibă ca scop principal promovarea drepturilor copilului.

- a. Formulați un argument prin care să susțineți necesitatea promovării drepturilor copilului;
- b. Precizați două forme concrete de acțiune prin care această organizație ar contribui la promovarea drepturilor copilului.

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Test
Evaluare finală

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

- a. Copilul poate avea multe drepturi și nici o responsabilitate 4 puncte
- b. Orice copil care este lipsit temporar sau definitiv de mediul său familial are dreptul la protecție și ajutor special din partea statului 4 puncte
- c. Convenția O.N.U. este legea internațională a drepturilor copilului 4 puncte
- d. Principiul nediscriminării este unul dintre principiile generale ale Convenției 4 puncte

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

- 1. Reprezintă forme de manifestare ale prejudecăților: 5 puncte
 - a. Competiția și conflictul
 - b. Xenofobia și rasismul
 - c. Eșecul și succesul
- 2. Orice copil are dreptul de a își exprima opinia: 5 puncte
 - a. În funcție de importanța problemei
 - b. În mod liber, asupra oricărei probleme îl privește
 - c. Doar în anumite locuri și contexte, în primul rând în familie

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. O instituție în care copiii pot învăța despre drepturile lor și pot acționa pentru promovarea lor ...
- b. Orice copil are dreptul de a încălcarea drepturilor sale sau ale altor copii.
- c. Apărarea și promovarea drepturilor copilului este realizată de civilă.
- d. Deoarece pot fi atât pozitive, cât și negative, trebuie să avem grijă ce de viață alegem.

I. 4. Stabiliți corespondența între cele două coloane cu ajutorul săgeților: **12 puncte**

- | | | |
|-----------------|---|----------|
| 1. Discriminare | a. Punctul de vedere al unei persoane, care nu poate fi verificat sau dovedit | 3 puncte |
| 2. Persuasiune | b. Tratatul incorect aplicat unei persoane pentru că aparține unui anumit grup | 3 puncte |
| 3. Argumentare | c. Puterea de a convinge interlocutorul să creadă/să acționeze într-un anumit fel | 3 puncte |
| 4. Opinie | d. Modalitatea prin care susținem sau respingem, cu dovezi, un punct de vedere | 3 puncte |

Partea a II-a (40 puncte)

Redactați un text de 20-25 rânduri care să conțină patru argumente simple pe tema respectării propriilor drepturi și responsabilități.

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Dicționar

Adopție = acțiunea legală prin care o persoană sau o familie crește și educă un copil, acesta beneficiind de toate drepturile pe care le are și un copil biologic.

Alocație financiară = sumă de bani emisă de către stat cu scopul de a sprijini o categorie de persoane.

Argument = o demonstrație sau o dovadă care vine în sprijinul unei opinii și are rolul de a clarifica mesajul transmis.

Autorități ale statului = organe ale puterii de stat competente să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu.

Bullying = comportament repetitiv de ostilitate/de excludere și de luare în derâdere a cuiva, de umilire.

C.E.S. (cerințe educaționale speciale) = reprezintă necesități educaționale suplimentare, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite dizabilități sau tulburări.

Convenție = înțelegere, acord între două sau mai multe state, instituții sau persoane cu privire la anumite probleme.

Discriminare = tratament diferit și nedrept care se manifestă în societate față de unele persoane aflate într-o situație dezavantajată în funcție de anumite criterii (bazate pe excludere și/sau respingere).

Fapt = ceva ce se poate demonstra.

Guvern = instituție centrală a administrației de stat care reprezintă puterea executivă (aplică legile).

Imixtiune = amestec nemotivat și nedorit în treburile altuia.

Instituție guvernamentală = organizație care desfășoară o activitate de interes național aflată în subordinea guvernului.

Intimitate = cerc restrâns, personal.

Naționalitate = apartenența unei persoane la o anumită națiune; cetățenie.

O.N.G. (Organizații neguvernamentale) = instituții care apar dintr-o nevoie a membrilor societății și care își desfășoară activitatea independent de instituțiile guvernului.

Opinie = părere, judecată.

Persoană defavorizată = persoană care întâmpină dificultăți în respectarea unui drept.

Ratificare = acțiunea unui stat de a recunoaște și de a adopta un tratat internațional.

Voluntariat = activitate desfășurată în folosul altor persoane sau al societății fără a urmări un câștig material.

Bibliografie

I. Programa școlară pentru Educație Socială - clasele V-VIII, aprobată prin O.M.E.C. nr. 3393/28.02.2017.

II. Manuale aprobate de Ministerul Educației:

1. Pîrîială, Olga, Pîrîială, Silviu Nicolae, *Educație Socială: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Aramis, București, 2017.
2. Ipate-Toma, Cristina, Crivac, Georgeta-Mihaela, Grigore, Adina, *Educație Socială: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Ars Libri, Argeș, 2017.
3. Missbach, Codruța S., Ion, Gabriel-Ștefan, *Educație Socială: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Ascendia Design, București, 2017.
4. Barbu, Daniela, Boca, Cristiana Ana-Maria, *Educație Socială: Manual pentru clasa a V-a*, Editura CD Press, București, 2017.
5. Bratu, Victor, Lupșa, Elena, Bratu, Alina, *Educație Socială: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Corvin, Deva, 2017.
6. Zascheievici, Liliana, Crețu, Nicoleta-Laura, Mănatu, Tamara, Nedelcu, Elena, Stoica, Maria-Dorina, *Educație Socială: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Litera, București, 2017.
7. Ciocâlțeu, Andreea, Florea, Robert, Gunea, Cristina, Radu, Mădălina, Stănculescu, Aurelia, *Educație Socială: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Sigma, București, 2017.

**Pentru o mai bună înțelegere a
domeniului studiat, acest manual
se recomandă a fi folosit
împreună cu siteul comunității
scoalacool.ro, principala ta sursă
de lecții multimedia și conținut
interactiv.**

